

NOORD-BRABANDER.

Donderdag 27 Februarij.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 23sten Februarij.

Zie hier eenige bijzonderheden volgens den *Courrier van Frankrijk* omtrent het wegzenden van Mgr. Laurent uit Aken door het pruisisch gouvernement.

Het is met die bedaardheid en gematheid van geest van een mensch, die in zijn geweten zich niets te verwijten heeft en die weet dat hem geen voornemen bezielt de wettelijke of de gebruiken des lands te overtreden, dat Mgr. de bisschop Laurent sedert den 6 Januarij alhier verbleef? Aken, alwaar hij gedurende zooveel jaren verbleven was, is zijn geboorte stad en alvorens tot eene nieuwe sfeer van werkzaamheden over te gaan, waartoe hij geroepen was, heeft hij eenige familie zaken komen regelen en zijne vrienden bezoeken. Dringend uitgenoodigd door de geheele parochie tot het verrigten van Godsdienselijke plegtigheden, en stichtende door zijne godsvrucht en deffigheid de talrijke geloovigen, die zich rondom hem schaarden, onthield hij zich zorgvuldig van alle bisschoppelijke daden, om den miusten schijn van aanmatiging niet te geven. Hoezeer hij een afgezonderd leven leidde, schuwde hij niet de burgerlijke autoriteiten, noch de personen, die anders dan hij dachten. Hij zag dezelve en had er zelfs gevonden, die hem geheel zijne achting waardig schenen en die op hun beurt zijn hoogerwaarde hoog schatteden.

Dan, daar hij gisteren middag uitging, om een dier heeren te zien en vervolgens een bezoek bij den Opper-president af te leggen, zag hij eensklaps vooreerst den assessor van Politie von Orsbach en vervolgens den Directeur van politie von Ludemann, vergezeld van een agent, die aan de deur bleef, verschijnen, welke hem aankondigden, dat, volgens een kabinets bevel, door de telegraaf overgebracht, hij onverwijld het Pruisisch grondgebied moest verlaten. Na de beweeggronden van dit bevel gevraagd hebbende, antwoordde de Directeur zijn hoogerwaarde, dat er geene opgegeven waren. Mgr. de bisschop droeg alleen het verlangen uit, welke rapporten, van hier uitgegaan, aanleiding tot dezen maatregel hadden kunnen geven. Toen verklaarde men vooreerst dat zijne paspoort hem geen langer verblijf in Pruisen toeliet en ten tweede, dat hij voor Bisschop aldaar niet was bestemd en echter bisschoppelijke functien verrigt had, die in zulke hachelijke tijden als deze verontrustende zamenscholingen konden veroorzaken. Mgr. de Bisschop antwoordde hierop met eene bedaarde waardigheid en zeide onder meer andere, dat hij sedert een groot getal jaren de gewoonte had, als priester gedurende min of meer langen tijd zijne geboorte stad te bezoeken, zonder dat hij nimmer ten dien aanzien is bemoeijelijk geworden; dat hij de noodzakelijkheid niet kende om in zijne paspoort den tijd te bepalen, welken men bij zijne familie kon doorbrengen; doch dat, wanneer men hem die opmerking vroeger gedaan had, hij gemakkelijk in deze zwaarigheid zou hebben voorzien. Overigens was het bij een ieder bekend, dat hij van het oogenblik dat hij den voet op het Pruisisch grondgebied gezet had, zich zorgvuldig van eenige bisschoppelijke daad had onthouden, doch, verondersteld zelfs, dat een vreesbolk van dien aard had misdaan, dan alleen hadden die autoriteiten het recht om tusschen beide te komen. De veranderingen der geloovigen, in de kerken, alwaar hij den dienst of de voorgere gezongen had, waren van eenen zuiver godsdienstigen en van geen staatkundigen aard; het was de uitdrukking des geloofs voor de hooge waardigheid van eenen bisschop, die elk Catholijk gaarne aan den dag legt, en inderdaad, in deze hachelijke tijden was die uitdrukking des te minder verontrustend, daar men met dezelve te verdragen en daarin geen belang te stellen, de gemoederen bedaarde en vertrooste; dien ten gevolge kon hij zich niet onthouden te bejagen, dat het gouvernement, door die wijze waarop hij uit het land en zijne geboorte plaats gehannen werd, noodeloos en zelfs tegen deszelfs belang besloten had, de Catholijken te bedroeven en zelfs te verbannen.

De Heer van Ludemann hants dordde daarop met de grootste beleefdheid, dat hij in de noodzakelijkheid was de bevelen, die hij op-

vangen had, ten uitvoer te moeten leggen en bij gevolg hij den Heer Laurent verzocht, om oogenblikkelijk met den Assessor van politie, den Heer von Orsbach, in het rijtuig te gaan, hetwelk hem wachtte, hetzij om den aangeduiden weg op zijne pas voortzetten, hetzij om naar België terug te keeren, aangezien overeenkomstig den Brief van den Opperpresident men hem dadelijk door de Telegraaf, te Berlijn, moest doen weten, of hij verrokken was, hoedanig, wanneer en naar welke plaats.

Mgr. de Bisschop verklaarde, dat hij bereid was om de bevelen des Konings op te volgen, doch dat het hem onmogelijk was vóór tien uren des avonds te verrekken en verlangde om niet door eenen agent van politie te worden vergezeld, want dat deze maatregel noodeloos en voor het volk hatelijk was. Hetwelk hem echter met veel moeite werd vergund. Eenige minuten vóór tien uren kwam Mgr. de Bisschop, met eene eenvoudige Soutane gekleed, aan de posterij op Luik aan en vertrok. Gedurende meer dan een uur werden al de rijtuigen, die aankwamen, aangehouden en onderzocht, om te ontdekken of men soms andermaal den Bisschop heimelijk de stad had willen doen binnenkomen. — Deze gebeurtenis, maakt thans het onderwerp van alle gesprekken uit.

Vele lieden zijn bedroefd en te nedergeslagen, en andere verbitterd. Het misnoegen is algemeen. Wat heeft nu Mgr. de Bisschop in zijne geboorte plaats, in den kring zijner familie, in den boem zijner vrienden, die hij jaren lang ongehinderd heeft bezocht, vóór kwaad gedaan? Pruisen verantwoord u zelve en geeft getuigenis van het kwaad; zoo gij hem niet kunt beschuldigen, waarom verband gij hem? Dit zijn de vragen, welke bij een ieder opkomen en door de pruisische regering niet anders kunnen worden opgelost dan met deze woorden. Hij heeft geen kwaad gedaan, maar omdat hij R. C. Bisschop is, moet hij worden verbannen.

In Duitschland volgt men met oplettendheid de bewegingen van den mensch op wien het pruisisch Gouvernement het meest rekt, om over den tegenstand der Catholijke geestelijkheid te zegevieren. Ten dien aanzien schrijft men uit Berlijn den 10 dezer aan het *duitsche dagblad van Frankfort*.

De Prins Bisschop van Breslau gaat voort alle zondagen in de Catholijke kerk de mis te celebreren. Deze prelaat woont dikwijls de zittingen van den Staatsraad bij en wordt aan het hof, hetwelk hij dikwêrf bezoekt met de hoogste onderscheiding ontvangen. Bijna dagelijks ziet hij de ministers, die hem op de vriendschappelijkste en eervolste wijze ontvangen.

FRANKRIJK.

P. A. R. I. J. S. den 23sten Februarij

De Koning heeft nog niemand officieel in persoon ontboden gehad, om zich met de daarstelling van een kabinet te belasten. De twee Combinaties, waarvan het meest gesproken wordt zijn de eene *Mole-Thiers* de andere *Brogie-Thiers*. Over beide was gisteren veel sprake in de Kamer. Deze laatste scheen het gunstigste voor te komen, volgens deze Combinatie zou de Heer de Brogie het voorzitterschap en de portefeuille van buitenlandsche zaken hebben; de Heer Thiers, die van binnenlandsche zaken, drie der tegenwoordige Ministers zouden blijven, de Heeren Duchâtel, Villain en Duperré en de Heeren Rouvolet en Vivien zouden in het Kabinet komen.

De ministertafel crisis zal echter niet vertragen; dat de Heer Caillof naar Londen vertrekt; de nieuwe ambassadeur zal aanstaande maandag of dinsdag Parijs verlaten.

Het *Journal des Débats* voegt daarbij: »Wij vermoenen zeker te zijn, dat de Heer Mole de zending nog ontvangen noch aangenomen heeft, om een kabinet zamen te steffen.

Men leest in *La Presse*.

Heden ten ure heeft eene bijeenkomst der oude 221 bij den Generaal Macquennin plaats gehad. Sommigen zouden trachten de verwijdering, welke de Heer de Brogie van de staatszaken heeft, te hooven te komen; doch dit voorstel schijnt weinig bijval gehad te hebben. Vele leden zouden hetzelfde krachtadiglijk hebben afgeweerd. Eene nieuwe bijeenkomst was op morgen bepaald.

— Een onzer dagbladen zegt, dat er in de stemming over de

dotale vermissen te haast en de Ministers in verre na niet verwacht hadden, hetgeen er is omgegaan; men heeft niets uitgelegd, niets gezegd; men heeft zonder spreken even als zonder hooren ten uitvoer gebracht. Het was de Constitutionele Gouverneren, voor altijd de tribunen open te hebben slagen. Deze was niet geëerbiedigd geworden.

Eenige personen verwijten het ministerie van niet gesproken te hebben; doch konden zij zulks doen? Waren zij verwittigd geworden? Kenden zij het voornemen om aldus te handelen? Moesten zij de beraadslagingen over de artikels niet afwachten? Zou men hun niet hebben beschuldigd het Koningschap op nieuw aan den laster der dagbladen bloot te stellen? Indien zij hadden kunnen voorzien hetgeen hun wachtte, twijfelen wij niet of zij zouden uitloggingen hebben gegeven; doch het geheim was wel bewaard en het complot is door den uitslag ontdekt geworden.

— Onder den titel van barbaarsche daden der Chinezen, deelen de Engelsche bladen onderscheidene stukken mede, waarin wreede buitensporigheden, door de Chinesche Oorlogs jopken op de Engelsche mariniers, die in de zeestreeken van China varen, gepleegd, verhaald worden.

— Men leest in de *Memorial des Pyrenées* van den 20 dezer. Het schijnt beslist te zijn, dat de militaire operatiën in Arragon wederom zullen beginnen. Het beleg van Segura zal den veldtocht openen; al de maatregelen zijn genomen; het leger zal zich in beweging gaan stellen.

— Wij vernemen, zegt *l'Univers*, uit de authentiekste bron, dat de Koning van Denemarke aan al de Catholijke missionarissen in Denemarke, officieel verboden heeft om met Mgr. Laurent Bisschop van Chersonese en benoemd Vikaris Apostoliek door den Heiligen Stoel, hetzij middellijk hetzij onmiddellijk te corresponderen. De luthersche Koning heeft te gelijker tijd verklaard, dat hij den prelaat alle geestelijke jurisdictie in het Koninkrijk ontzegde.

Dit is hier eene nieuwe Episode der *administrative* vervolging, die bijna overal tegen het catholicismus in Europa is ingevoerd, en die de bloedige vervolging is opgevolgd.

Tot hertoe heeft men protestantsche gouvernementen, zoo als in Ierland, de doodstraf hooren uitspreken tegen priesters, die alleen schuldig waren aan de uitoefening hunner functiën, doch men heeft dezelve zich niet zien installeren in de sacristiën en postkantoren; om de correspondentiën van die priesters met hunne geestelijke hoofden te bespieden. Men wil de Catholijke geestelijkheid in het bloed wel doen zwemmen; de kerk, welke wel andere vijanden sedert achttien eeuwen overwonnen heeft, zal voor die vervolgers van dit nieuw soort niet wijken.

Onverklaarbaar is het, dat een Vorst te nauwernood met de koninklijke kroon versierd en reeds bevende voor de dreigende houding van Rusland, een Vorst die zich telken dage door petitiën van een gansch volk besprongen ziet, waarbij de revolutionaire geest reeds kiemt, niets dringender te verrigten vindt, dan aan het beginsel van orde en ondergeschiktheid den toegang in zijne staten te verbieden. Doch de verblindheid is besmettelijk bij de Koningen even als bij de volken.

BELGIE.

B R U S S E L den 24sten Februarij.

Men leest in het *Journal du Limbourg* onder dagteekening Maastricht den 20sten Februarij.

Wij hebben in vele Dagbladen gelezen, dat de gemengde Commissie te Maastricht, oneens was; dat dezelve zou onbonden worden en de diplomatie zich zou belasten om de zaak tot een einde te brengen. Om hierop te antwoorden, hebben wij gewacht tot dat wij de noodige inlichtingen ten dien aanzien bekomen hadden, en thans zijn wij in staat te zeggen, dat de Heeren Commissarissen het omtrent de belangrijkste punten hunner werkzaamheden volkomen eens zijn. Er blijven slechts eenige delimitatiën in de nabijheid der stad over.

— Het *Frankfurter Journal* deelt uit Metz, onder dagteekening van den 18den dezer het volgende mede:

Barigten uit Rome melden, dat men zich aldaar met het onderzoek der godgeleerde werken, die in Duitschland verschenen zijn, bezig houdt; onder die werken bevinden zich die van *Dr. Schönk*, hoogleeraar in de godgeleerdheid aan de hoogleeschool te Bonn. Men geloof, dat dezelve weldra op den bodem geplaatst zullen worden.

— De heer *Falck* minister der Nederlanden is zaterdag avond door eene hevige ongesteldheid aangetast, waardoor hij op het oogenblik alle kennis verloren heeft. Vier geneesheeren zijn geroepen, die hem den geheelen nacht niet verlaten hebben.

(*Indépendant*.)

Wij hebben nadere berichten omtrent den toestand van den heer *Falck*; de dagbladen hebben dezelve overdreven. De heer *Falck* heeft geene berisping gehad; zijn Ed. is alleen in het hoofd door eenen val ontsteld geweest en bevindt zich in eenen voldoende staat; eergisteren en heden heeft hij depeches als naar gewoonte geteekend en zijn leven is niet een oogenblik in gevaar geweest. Hij heeft zijne spraak wederom terug en de koorts blijft achterwege.

De personen, die berichten over den gezondheidstoestand van den heer *Falck* hebben kunnen verkrijgen, verzekeren, dat er eene merkelijke beterschap was. Het zou ongelukkig zijn, zegt de *Observateur*, hewel voor België als voor Holland, dat de bemiddeling van de lekwaamen aan, om de heilrijke geheimen tusschen de leden van den vergadering, den spoedig zou worden ontnomen.

— Men meldt uit Keulen van den 22ste Februarij.

Wij vernemen uit Warschau, dat de Keizer van Rusland aan den heer *Cockrell*, die zich op dat oogenblik in de laatste Stad bevindt, een eigendom der kroon, gelegen in de omstreken en bestaande in een aanzienlijk fabriek, heeft ten geschenke gegeven. Hoezeer de gebouwen, die daarvan een gedeelte uitmaken, aanmerkelijk zijn, zullen dezelve echter zeer vergroot worden. De fondsen zijn ten dien aanzien reeds voorschoten.

— Bij een bericht, geplaatst in de dagblader van Luik, wordt gemeld, dat de verkoop van het établissement van Seraing, welke aanvankelijk op den 1sten Maart bepaald was, op den 30sten April zal plaats hebben.

NEDERLANDEN.

'S-HERTOGENBOSCH, den 26sten Februarij.

In de *Provinciale Groninger Courant*, wordt onder dagteekening van den 20sten dezer het volgende medegedeeld:

» Gisteren avond, tusschen 9 en 10 ure, is de boerenbehuizing van den landbouwer *Roelf Harms Hillebrands*, gelegen in de Heidenschap, een gehucht onder Garmerwolde, door eene snel toenemende hevigen brand vernield. Slechts het binnenhuis met eenige meubelen is bewaard gebleven. Allertreurigst is het, dat twee zonen van dien landman en van deszelfs huisvrouw *Anje Herens Bolt*, een van 18 en een van 16 jaren, de slagtoffers van dat verschrikkelijk ongeluk zijn geworden. Uit de plaats, waar hunne verschroeide en verminkte overblijfselen gevonden zijn, kan men opmaken, dat zij gepoogd hebben zich te redden. Bij het ontdekken van den brand, uit hun bed, dat in den stal bij de koeien stond, gesprongen zijnde, schijnt de een onder eene vallende koe geraakt te zijn, terwijl de andere langs den geheelen koestal is gelopen en getracht heeft, om de achterdeur uit te komen, doch waarschijnlijk door verbijstering de deur niet spoedig genoeg heeft kunnen openen, zoodat hij, door den vreeselijken damp of het vuur achterhaald, achterover is gevallen; het half verbrande lichaam der kat, die vermoedelijk met hem heeft willen ontvlugten, lag naast zijn bijna onkenbaar overschot. — Verder zijn 6 paarden, 20 koeien, 2 varkens, het geheel boerenbeslag, eene groote partij ongederscht graan en alle hooi en strood eene prooi der vlammen geworden. — Naar men verneemt, wordt de schade begroot op f 7000, waarvan slechts f 2200 voor brandschade was verwaarbord. De oorzaak van dezen brand, waarvan ons de vermelde bijzonderheden mondeling zijn medegedeeld, is onbekend.

— Naar men verzekert zal de vereenigde Commissie van liquidatie weder hare werkzaamheden te Utrecht hervatten en zou men alsdan een begin maken met de overgifte van stukken en archieven, België bepaaldelijk betreffende.

— Zijne Majesteit heeft bepaald, dat van de twee bataillons van het korps mineurs en sappeurs er slechts een zal worden zamengesteld; dat het personeel van het gesupprimeerd bataillon bij het nieuw te formeren bataillon zal worden ingedeeld, en dat aan de officieren, die daarbij niet kunnen dienen, eene andere bestemming zal worden gegeven, en in afwachting van die bestemming voorloopig bij het bataillon à la suite zullen worden gevoerd.

Het nieuw te formeren bataillon zal zijn zamengesteld uit een luitenant-kolonel, een majoor, een adjudant, een luitenant-kwartiermeester, een officier van gezondheid der 2de klasse, een officier van gezondheid der 3de klasse, een administrateur van kleeding, een onder-adjudant, een tamboer-majoor, een korporaal-tamboer, een meester kleedermaker, een meester schoenmaker en twee meesters gewerkmakers, vervolgens zes kapiteins, zes eerste luitenanten, twaalf tweede luitenanten, zes sergeanten-majors, zes en dertig sergeanten, zes fouriers, acht en veertig korporals, twaalf tamboers, zes élève-tamboers en negenhonderd soldaten.

— Te Waalwijk bedroeg de bevolking op den 1sten Januarij 2750 personen, te weten 1378 van het mannelijk en 1372 van het vrouwelijk geslacht. Het getal Roomsck-Catholijken bedraagt 2453, dat der Protestanten 284 en der Israëlieten 33.

De bevolking der stad Schiedam bestond op den 1sten Januarij dezes jaars uit 12051 personen; daarvan behoorden 5702 tot het mannelijk geslacht, te weten 3597 ongetrouwden, 1921 getrouwden en 184 weduenaars, en 6349 tot het vrouwelijk geslacht, als 3808 ongetrouwden, 1918 getrouwden en 623 weduwen. Ten aanzien der gezindheden was deze bevolking aldus zamengesteld: 7000 Protestanten, 4930 Roomsck-Catholijken en 22 Israëlieten. Op genoemd tijdstip telde Schiedam 1649 huizen, bezwaard door 2520 huishoudingen.

— Naar men verneemt, is bij besluit van den 19den dezer door Z. M. den Koning aan *A. H. Schermers*, wonende te Rotterdam de concessie verleend tot het aanleggen van eene stoombootvaart tusschen Rotterdam en Antwerpen *vide voors.* voor passagiers en goederen.

Mijn Heer de Redacteur!

Bij gelegenheid, dat er eene procedure voor de arrondissement's rechtbank alhier aanhangig is over de verschuldigdheid van de *Novale Tienden*, waarin eerstdaags door Mrs. *Ganter* werden voor het Domein, *Luyden* voor de Maatschappij der volkerlijt en *Klits* voor den grondeigenaar *Baggerman* van Werkendam moet worden gepleit, zoo zal het niet ondoelmatig zijn het adres van de

E. G. A. Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie in der tijd aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend, door middel van uw Nieuwsblad meer algemeen kenbaar te maken, op dat elk Burger in staat worde gesteld, om zelf te oordeelen over de waarde der *Vexatoire en willekeurige vorderingen*, welke alnog op verschillende plaatsen worden volgehouden.

Aan de Tweede Kamer der
STATEN-GENERAAL.

Edel Mogende Heeren!

Bij art. 151 der Grondwet wordt aan de Provinciale Staten de bevoegdheid toegekend, de belangen van hunne Provinciën en derzelver Ingezetenen, ook bij de Staten-Generaal, voorlestaan.

Door deze bepaling wordt dus verondersteld, dat het geval zich kan voordoen, dat die Colleges kunnen en in oenen redelijken zin, in het belang hunner Ingezetenen, zich bij den Adres tot de Wetgevendende Kamers behoeven te wenden.

En zoo, Edel Mogende Heeren! zich immer zulk een geval heeft voorgedaan, dan kunnen de ontwerpen van wet, die door Zijne Majesteit op den 4den December 1835, in het belang van den Landbouw, aan U Edel Mogenden tot overweging zijn voorgedragen, wel als zoodanig beschouwd worden.

Het is bij deze ontwerpen van Wet, dat een beginsel wordt daargesteld, als of de *novale tienden*, op de ter bebouwing ingenomen wordende woeste gronden, nog werkelijk bestonden en geheven kunnen worden: of ten minste dat door de aanneming der daarin voorkomende bepalingen, een verschil ten deze kan geboren worden.

Immers bij de twee onderwerpelijke Wetten, welke strekking hebben den landbouw te bevorderen, door de ontginningen van woeste en onbebouwde gronden aantemoedigen, wordt als middel ter bevordering, onder anderen, voorgedragen eenen *tijdelijken vrijdom van novale tienden*, alsmede de *afkoopbaarheid van dezelve*, en mitsdien het principe daargesteld, dat zoodanige gronden aan die belasting onderhevig zijn.

Het is U Edel Mogenden bekend, dat in eenige gedeelten van dit Rijk de tienden niet alleen van veldvruchten geheven worden, maar dat de veeveelt enz., daar zelve mede bezwaard is.

Het denkbeeld zij echter verre van ons, om eenigen inbreuk op verkregen regten te verlangen, of deze aan eenigen twijfel te onderwerpen; maar vermits door eene uitbreiding van die regten, dewelke slechts in eenige Provinciën van dit rijk zouden werken, en vooral in de Provincie Noord-Brabant, welke belangen bij de Grondwet aan ons zijn toevertrouwd, een onberekenbaar bezwaar zoude worden daargesteld, vinden wij ons gedrongen, U Edel Mogenden onze bedenkingen ten deze eerbiedig voortedragen.

Het is niet te vermoeden, dat men bij de voorgedragen Wetten slechts de bedoeling heeft, de uitgifte van de woeste en onbebouwde gronden, aan den last der *conventionele tienden*, waarvan in den 8sten titel van het Nederlandsche Wetboek gehandeld wordt, te onderwerpen; — de bevoegdheid ten deze behoort aan ieder eigenaar van woeste gronden, die het van zijn belang oordeelt, dezelve onder deze of andere voorwaarden uitgeeven en te verkoopen; maar men veronderstelt, dat men hier het van ouds, in sommige gewesten van dit Rijk, bestaan hebbende *tiendrecht*, als zoodanig, voor heeft.

En vermits in de voorgedragen ontwerpen van Wet niet stellig wordt voorgesteld, om een regt van *novale tienden* daartestellen, of dit voormalig regt te herstellen, maar zulks als het ware sluwzigtend op den voorgrond gesteld wordt, zal de toekenning van den voorgestelden vrijdom, alzoo ondergeschikt zijn aan de oplossing der vraag: of het *tiendrecht* in dit rijk nog bestaat?

Wij achten het dus niet ondoelmatig, ja noodig, deze zaak eenigzins te ontwikkelen, en de tiendbelasting van derzelver oorsprong af, wat meer van nabij te behandelen.

Ten einde alle verkeerde opvattingen voortekomen, durven wij stellig verklaren, dat men den gevestigden *tiendeigendom* geenszins in twijfel wil trekken, maar alleen verlangen onderzocht te hebben, of thans nog aan het *tiendrecht*, onder de benaming van *novale tienden*, kunnen onderworpen worden die gronden, welke nimmer of bij menschen geheugen *tiendpligtige vruchten* hebben afgeworpen.

Het *tiendrecht*, Edel Mogende Heeren! is oorspronkelijk van de Israëlitische wetgeving, en is eene wezenlijke belasting, die in vorige eeuwen door de kerkvergaderingen, ten behoeve der geestelijkheid, tot bekostiging van de openbare Eeredienst, en met bewilliging van den Souverein, is daargesteld, en op de veeveelt en van granen en sommige veldvruchten geheven werd.

Volgens de Kanonieke instellingen was het *tiendrecht* ten aanzien der kerk onvervreemdbaar; doch, na bekomen inwiliging van den Souverein, vermogt de Geestelijkheid het regt, om op de reeds *tiendpligtige landen* de tienden te heffen, te verkoopen. Van daar het onderscheid tusschen het *tiendrecht* en den *tiendeigendom*.

Wanneer de Geestelijkheid den *tiendeigendom* over een kerspel of kerkelijke gemeenten verlaten had, bleef zij des niet te min in het bezit van het onvervreemdbaar *tiendrecht*, en ging voort met de tienden te heffen op alle die gronden, welke, na de vervreemding van den *tiendeigendom*, nog ter cultuur gebragt wierden; en van daar de verdeling der tienden in *oude en novale*, onder welke laatste benaming, bij vervreemding van den *tiendeigendom*, wel mogten nog worden geacht worden begrepen te zijn die gronden welke, op het tijdstip der vervreemding, nog woest en onbebouwd gebleven waren.

Het *tiendrecht* was primitief eene belasting ten behoeve van de

kerk. De uitbreiding van deze belasting vermogt, naar de Kanonieke instellingen, alleen de kerk te bevoordeelen, en was ten aanzien der kerk ook onvervreemdbaar. Wij achten het onnoodig in een twistgeding te treden, in hoe verre de Souvereine magt bevoegd was, eene uitbreiding aan dat *tiendrecht* te geven, doch dit is zeker, dat hetzelfde in latere tijden steeds door den Souverein is uitgeoefend.

Van daar dan ook, dat de tijdelijke Souverein in deze landen, het *tiendrecht* overal, zelfs in die gemeenten waar den *tiendeigendom* vervreemd of in bijzondere handen was overgegaan, aan zijne domeinen heeft toegevoegd, en, onder de benaming van *novale tienden*, de tienden, over de later tot cultuur gebragte woeste gronden, heeft doen heffen.

De heffing dezer belasting was dus eene uitoefening van een souverein regt, en de Wetgever had dus ook de bevoegdheid, ten deze eene matiging of vermindering te verleenen; tijdelijke vrijdommen, tot aanmoediging van den landbouw, toetestaan, zoo als daadwerkelijk heeft plaats gehad; ja zelfs deze belasting geheel afgeschaffen.

Wij durven niet veronderstellen, dat de magt en de bevoegdheid van den Wetgever in twijfel zal worden getrokken, om eene zoodanige belasting, of de uitbreiding van dezelve, ten voordeele van het domein, afgeschaffen of intetrekken; te minder, wanneer daardoor geene bijzondere belangen of eigendommen worden gekwetst, zoo als in het onderhavig geval plaats vindt, daar met behoud van den *tiendeigendom*, alleen het *tiendrecht*, als zoodanig, voor de toekomst buiten werking wordt gesteld en als vervallen wordt verklaard.

Na dit vooraf gesteld te hebben, staat ons nu te onderzoeken wat de bestaande wetgeving, nopens het *tiendrecht*, de *tiendpligtigheid* en den daarmee verbonden *eigendom*, thans in dit Rijk is.

Bij de staatsregeling van het jaar 1798, is reeds het *tiendrecht*, bij art. 25 der algemeene beginselen, voor zooverre het niet op burgerlijke verbindtenissen of een wederzijds en wettig verdrag berust, vernietigd en vervallen verklaard, en gevolgelijk ook de *tiendbelasting*; maar de wijze der schadeloosstelling, ten laste der *tiendpligtige gronden* en ten behoeve van den verkregen *tiendeigendom* daarbij levens toegekend, is nog door geene Nederlandsche Wet geregeld, en de tienden zijn op denzelfden voet dus blijven geheven worden, tot dat het Koninkrijk Holland, in het jaar 1810, in het Fransche Keizerrijk is ingelijfd geworden.

Bij het Wetboek NAPOLEON, ingerigt voor het Koninkrijk Holland wordt van geene *novale tienden* melding gemaakt, maar integendeel, bij Paragraaf 5 van art. 527, het geval zelfs veronderstelt, dat het regt om tienden te heffen kan verloren gaan; en bij art. 528, dat nadere bepalingen, ten aanzien van dit onderwerp, bij eene Wet kunnen gemaakt worden; — terwijl bij den 8sten titel van het tweede boek van het voor dit Rijk bestemde nieuwe Wetboek, de bepalingen van eerstgemeld Wetboek hoofdzakelijk zijn herhaald, en bij art. 16 stellig wordt verklaard: dat de bepalingen, in dezen titel, op geene wijze strekken kunnen, om de regten ten deze te doen herlepen, welke door vroegere Wetten zijn afgeschaff.

In Frankrijk was reeds in 1791 het *tiendrecht*, met de daaruit voortvloeiende *tiendpligtigheid* en den *tiendeigendom*, zonder toekenning van schadeloosstelling, vernietigd; en deze wettelijke bepaling is niet alleen bij de inlijving der Oostenrijksche Nederlanden in de Fransche Republiek, maar insgelijks op de gemeente Lommel, in 1809 aan Frankrijk afgestaan, van toepassing gemaakt.

Dan, na dien tijd, en meer bepaaldelijk na het jaar 1810, heeft het Fransch Gouvernement beginaen intezien, dat in de later vereenigde landschappen, meest alle bouwlanden met den last van *tiendpligtigheid* verkregen waren; dat de *tiendeigendom* eene wezenlijke bezitting was, die door de wet met de grondeigendommen is gelijk gesteld; en dat door de letterlijke toepassing der Fransche wetgeving zoude worden te weeg gebragt, dat, strijdig met de beginselen van regtvaardigheid, eenige grondeigenaren, ten kosten van derden, zouden worden verrijkt.

En vermits aan den Franschen Keizer de magt toegekend was, de Fransche wetgeving in de nieuwlijks vereenigde Departementen, door organieke decreten, kracht van wet hebbende, toe te passen, zoo heeft NAPOLEON, gelouwd aan het algemeen beginsel, dat het *tiendrecht*, als zoodanig, was vernietigd, maar dat uit de vroeger bestaan hebbende *tiendbelasting*, door tijdverloop, bezwaren op den grond klevende, ten behoeve van derden waren voortgesproten, welke naar de beginselen van het bestaande wetboek, met grondrenten waren gelijk te stellen, bij decreet van den 22 Januarij 1813, de regten van den *tiendeigenaar* gewaarborgt, door te bepalen, dat de gronden, welke gedurende de dertig laatste jaren *tiendpligtig* waren geweest, zouden beschouwd worden bezwaard te zijn met den last eener grondrente, gelijk staande met het bedrag der genotene vruchten, gedurende de dertig laatste jaren, voorafgaande het tijdstip waarop, hetzij door den *tiendeigenaar*, hetzij door den *grondbezitter*, de verwisseling der *tiendpligtigheid* in eene geldelijke rente zoude zijn aangevraagd.

Volgens dit decreet zijn alle gronden in Noord-Nederland, welke sedert het jaar 1788 niet werkelijk *tiendpligtig* geweest zijn, af ware zulks bij de staatsregeling van het jaar 1798 niet stellig bepaald geweest, van de vroegere belasting, onder den naam van *novale tienden*, vrij verklaard; en dienvolgens en nog des te meerder ook alle woeste en onbebouwde gronden, welke bij menschen geheugen of misschien nimmer *tiendpligtige vruchten* hebben voortgebragt.

Welligt zal men hier tegenwerpen, dat bij een Besluit van den Souvereinen Vorst der vereenigde Nederlanden, van 22 October 1814,

het Keizerlijk decreet van den 22 Januarij 1813, *hetwelk*, zoo als bij dat Besluit gezegd wordt, *als nog het rigtsnoer van behandeling, in zaken der tienden, uitmaakt*, buiten werking wordt gesteld.

Bij het Keizerlijk decreet van den 22 Januarij 1813, wordt het principe erkend, dat het *tiendrecht*, als zoodanig, is afgeschaft, of beter gezegd, dat hetzelfde niet meer bestaat; alsmede, dat de *tiendplichtigheid* eenen grondslag is, waarmede die landen bezwaard zijn, welke gedurende de laatste dertig jaren *tiendplichtig* zijn geweest, en dat mitsdien die landen, die vóór dat tijdstip daaraan niet onderhevig waren, aan dezen grondslag ook niet onderhevig zijn of kunnen onderworpen worden.

Wij herhalen het, Edel Mogende Heeren! dit decreet had op dien tijd kracht van wet, en wanneer men de dagteekening van het Besluit van den 22sten October 1814, gelieve nategaan, dan zal men al aanstonds moeten opmerken, dat dit besluit alleen door de uitvoerende magt is uitgevaardigd, en buiten het gemeen overleg der Staten-Generaal; en dat het de bedoeling van gezegd Besluit blijkbaar ook alleen geweest is, de bepalingen van het Keizerlijk decreet van den 22 Januarij 1813, *buiten werking te stellen*, *voor zoverre hetzelfde nog uitmaakt het rigtsnoer der handelingen nopens het converteren der tiendheffing in grondrenten*, en zulks tot dat bij het nieuw Burgerlijk Wetboek, omtrent de zaak der tienden uitspraak zal zijn gedaan, of wel tot dat daaromtrent nader zal worden gestatueerd.

De intrekking eener Wet of eener wettelijke bepaling kan niet, dan door de daartoe bij de grondwet aangewezen magt, geschieden; de schorsing van derzelver werking kan in dringende omstandigheden, door de uitvoerende magt, worden bewerkstelligd.

En welke waren nu de bepalingen, voor welke het Keizerlijk organiek decreet tot rigtsnoer diest dienen, en die bij dat Besluit geschorst of buiten werking zijn gesteld?

1o. Het bepalen van den tijd binnen welken, tot behoud van den voorrang, zouden moeten zijn genomen de hypothecaire inschrijvingen ten laste van die gronden, welke, ten gevolge van de voormalige bestaan hebbende *tiendplichtigheid*, met eene *foncière* of *grondrent* bezwaard waren gebleven;

2o. De voorschriften om door arbitrage het bedrag in geld van de *grondrent* te doen bepalen, berekend naar de voordeelen, welke de *tiendheffer*, gedurende de laatste dertig jaren, uit de vruchten, door den grond voortgebracht, genoten had.

Maar het besluit van den 22 October 1814, heeft niet kunnen te weeg brengen, dat het constitutioneel beginsel, waarbij het *tiendrecht* voor altijd vervallen is verklaard, in het Fransche gemeene recht opgenomen en op de Hollandsche Departementen, bij een organiek decreet, kracht van Wet hebbende, toegepast, zoude zijn buiten werking gesteld, met dat gevolg, dat het vroeger bestaan hebbende maar vernietigd *tiendrecht* wederom zoude zijn herboren.

De inhoud van dat Besluit duidt het ook duidelijk aan, dat zulks geenszins de bedoeling geweest is, en, zoo als wij hiervoor gezegd hebben, alleen betrekking heeft tot de schorsing der daarbij tot deszelfs uitvoering voorgeschreven bepalingen; immers daarin wordt niet gezegd, dat het decreet van den 22 Januarij 1813, wordt vernietigd of ingetrokken, maar alleen dat hetzelfde buiten werking wordt gesteld, tot dat bij het nieuw Burgerlijk Wetboek daaromtrent andere of nieuwe voorschriften zouden kunnen worden gemaakt, of dat op eene andere wijze deszelve zoude worden gestatueerd.

Dat zulks ook het gevoelen van Zijne Majesteit steeds geweest is, moeten wij opmaken uit Hoogdeszelfs Besluit van den 7 October 1814, no. 48, waarbij gelast wordt, dat provisioneel geene verpachting van *novale tienden* zal worden gedaan.

Door dit vertoog, Edel Mogende Heeren! durven wij vertrouwen voldoende bewezen te hebben, dat het *tiendrecht* alléén aan den Souverein, als eene belasting, oorspronkelijk toebehoorde, en door denzelfden kon geregeld worden, en dit met behoud van den *tiendigheidom*, voor zoo verre die in den jare 1798 en vooral in 1811, bij de invoering der Fransche Wetten in dit Rijk, bestond; het *tiendrecht* zelfs, als zoodanig, afgeschaft en vernietigd verklaard, en kan niet meer hersteld of ingevoerd worden, dan op de wijze bij de Grondwet voorgeschreven. (Het vervolg hierna.)

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

F. M A A S,
met
C. VAN GESTEL.

Eindhoven,

den 23sten Februarij 1840.

Te HUUR of te KOOP, om terstond te aanvaarden. Een HERRENHUIS, voorzien van ZES BENEDENKAMERS, ZOLDER, KEUKEN, 2 KELDERS, SCHUUR en STAAL, en verdere GEMAKKEN; benevens ruime aangename TUIN, groot ongeveer 16 Rooden, beplant met VRUCHTBOOMEN; staande en gelegen te Asten, nabij de R. C. Kerk op een goede afstand van de Zuid-Willemsvaart; ook zeer geschikt tot het oprigten eener Fabriek of Fabriek.

Te bevragen met portvrije brieven bij den Notaris VAN DER GUES te Asten.

On demande pour un Institut de la Province de Hollande un jeune homme Catholique, muni de bonnes attestations et qui sache enseigner les langues Française et Latine. Les

appointemens seront proportionnés aux talens. S'adresser par lettres affranchies, sous initiale X, au libraire D. A. DE ROOY, à Bois-le-Duc.

Er wordt te koop aangeboden, een zeer nette K. A. L. S. en P. H. A. E. T. O. N. te bevragen bij J. S. M. I. T. S. Mr. Zadelmaker te 's Bosch. Alsmede zijn bij zenzelve te bekomen onderscheiden soorten van R. I. J. T. U. G. E. N.

GRANENMARKT.

Te Amsterdam van Maandag den 21sten Februarij.

Tarwe goed prijsh. bij redelijke partij verkocht. 128 p. n. Bovenl. f290 zeilende; 123 p. n. Gron. f237, 121 p. mindere dito f228; 130 p. with. Poels. f375 bij partij; 131 p. j. Wism. f382; 130 p. Kubanka f305.
Punke Rogge f2 a 3 hooger, ord. soorten in een doos; 117, 119 p. Pruis. bij partij f153, 158; 122 p. n. Overijs. f168 bij partij.
Garst, Haver en Boekweit, zonder handel.
Koolzaad 1 p. vl. hooger; Zeeuws 55, 57 p. vl. Vriesch 52 p. vl. op 9 vat in Sept. 59 p. vl; in Oct. 59½ p. vl.; in April 61½ p. vl.
Lijzaad de beste soorten prijshoudend; 103, 104 p. Petersb. 270, 110 p. Koningsb. f240.
Raapolie was zeer williger; per 6rw. f36; Vliegand f34 a 35; Mei f34 a 35½; Sept. f34 a 35; Oct. f34 a 35; Nov. f34 a 35.
Lijnolie per 6rw. f28½; Vliegand f27½; Hennepolie per 6rw. f32; Vliegand f31 Raapkoeken 63 a 70. Lijnkoeken f8½ a 10½.

MARKT-BERICHT.

EINDHOVEN den 25sten Februarij 1840.

De prijzen der granen zijn heden alhier geweest:

Rogge. (per Ned. Mud.	f5 - 60 a 0 - 00
Boekweit.	- 2 - 80 a 0 - 00
Haver.	- 5 - 00 a 0 - 00
Het Ned. p. Boter.	- 0 - 56 a 0 - 58
De 4 Ned. Rogge-brood	- 0 - 32 a 0 - 00

SCHIEDAM den 24sten Februarij:

Jenever het Nederl. Vat. zonder Fust. f20,25 } zonder de belasting.
Amst. Proef, het Ned. " " " - 23,00 }

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De Belg. fondsen waren den 25sten de 2½ pCl. 55 de 5 pCl. 101½ de 4 pCl. 94½, de 3 pCl. 72½.
De Ardoin 24½.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Maandag den 24sten Februarij 4½ Ure.

Werk. Schuld. 2½ pCl. 52½ Dito. 5 pCl. 98½, 1 Kansbilj. f23½, Synd. 4½ pCl. 192½ Handelm. 176½, 177 Oost-Indie 5 pCl. 97, ½ Ardoin 85 p. st. 24½, 1½ Dito Coupon 18½, 1½ Passive 7½ Oude Russen 105½ Culumb 19½.

Latere Berigten.

PARIS, den 24sten Februarij.

De Hertog de Broglie heeft de zending bevestigd en aangenomen om een nieuw kabinet daartestellen.

— Buitengewone koeriers zijn naar alle onze ambassadeurs gezonden om hen van het verwerpen der wet over de dotatie te verwiltigen en de instructien overtebrengen, welke de afstemming der kamer heeft noodzakelijk gemaakt.

Al de diplomatieke agenten, die zich thans te Parijs bevinden, moeten zich onmiddellijk naar hunne posten begeven.

Het dagblad *la Presse* kondigt stellig aan, dat de Heer de Broglie zich Zondag namiddag ten twee uren naar de Tuiferien heeft begeven en de zending heeft aangenomen, om een kabinet aan Z. M. voor te stellen, waarvan de Heeren Guizot, Duchatel, Remusat en Thiers de voornaamste leden zouden zijn.

Wij kunnen stellig verzekeren dat de Heer Guizot echter heden Parijs verlaat en naar Londen vertrekt, en dat de Heer de Broglie den Koning geweigerd heeft om Lid van de eene of andere Combinatie te zijn.

Ditselfde dagblad meldt, dat de Koerier houder des briefs van Z. M. aan den Hertog Ferdinand van Saxe Coburg, te Parijs met het antwoord van Zijne Hoogheid is aangekomen, verklaarnde dat hij zijn woord niet intrekt en meer dan ooit volhard in het verdragen om het ontworpen huwelijk tusschen Z. K. den Hertog van Nemours en de Prinses Victoria te zien voltrekken.

— De *Gazette du Centre* van den 22sten meldt, dat de Bisschop van Leon, gewezen minister van don Carlos den 20sten Limoges is doorgetrokken, zijnde gemagtigd Frankrijk te verlaten en om naar Italie te vertrekken.

— Onze Correspondent van Madrid meldt ons, onder dagteekening van den 18den Februarij dat de opening der Cortes met buitengewone pracht dien dag heeft plaats gehad. Het publiek heeft de Koningin met de levendigste vreugde betuigingen ontvangen en het voorkomen der Cortes, door de goede aanmerkelijke verbetering aan. Men merkte een groot aantal nobel en gedecoreerde personae van alle orden bij en zij gaven veel voorspellen, dat het welgevend ligchaam meer voldoende zoude zijn. De troonrede is met een diepe stille aangehoord en met geestdrift ontvangen.

Het beruchte traktaat van Bargarra, het onde pand der bevestiging van het land; de vriendschappelijke verzekeringen der mogendheden en hoofdzakelijk het Engelsch-Fransch verbond, de aankondiging van nieuwe overwinningen, welke het leger geroepen is te gaan behalen, beloften tot verbetering van het geschoolde crediet en de bevolene maatregelen in het belang van het land, zijn de voornaamste punten, welke in de troonrede voorkomen. De Koningin heeft haar volk geluk gewenscht en het volk heeft H. M. met gelukwenschingen beantwoordt en overladen.

Te 's Hertogenbosch bij D. A. A. DE ROOY, Boek- en Courantdrukker.